

ГАННА
ГОРОЖЕНКО

Резидентка
Його Величності

Харків
«ФОЛіО»
2024

*Присвячую усім Захисникам України.
З подякою Сергію Павленкові,
Сергію Шаменкову та Михайлові Відейку
за допомогу*

I

«40 тисяч козаків верхи під проводом генерала Мазепи перейшли Дніпро 21 травня й ідуть у напрямку королівської армії в Сандомир».

*15 серпня 1704 року
газета Boston News-Letter
Америка*

Розділ I

Літо 1704 року, Львів

До мурів монастиря кармелітів стрімко наближалися шведські драгуни. Їхні сині камзоли в заростях густої зелені львів'яни встигли розгледіти, та штурм усе ж став несподіванкою. З-за спин вершників, які одночасно рвонули в бік міста, полетіло щось незрозуміле оборонцям — чи то каміння, а чи списи. На стіні білявий юнак у кирасі, яка закривала лише черево, саме підносив смолоскип до гармати. Він підвів очі до неба, почувши свист у повітрі, і, помітивши наближення невідомого предмету, злякався так, що кинув усе й сховався під сходами з ім'ям Господа на вустах. Щось небачене ним досі гучно пролетіло, впавши на дерев'яну балюстраду, де стовбичив угорець-артилерист. Той уже намагався сам довести розпочату справу до кінця, аби все ж таки вистрелити з гармати. За його спиною невідомий предмет вибухнув з такою силою, що юнак відкотився по кам'яному переходу й ударився головою об кут.

Гранати посипались у бік оборонців, і ті з переляку розбігались хто куди. Брама Босяцької хвіртки без вартових стала швидкою здобиччю нападників, і вже за якусь мить крізь неї влетіли драгуни шведа Карла XII. Сам король, який першим кинув гранату в бік обителі, був у лавах каролінерів.

Двадцятидворічний білявий високочолий чоловік зі шпагою та рушницею за спиною в сірому трикутному капелюху в'їхав у ворота й спинив коня на мить, щоб оцінити ситуацію. Він пильно вивчав бій довкола й усміхався кутиками губ — усе йде, як він собі й уявляв. Драгуни, які опинились на площі монастиря першими, затято бились із жовнірами, намагаючись оточити їх з усіх боків. Львів'янами керував чоловік у чорній кирасі, і саме в його бік помчав Карл, оголивши свою шпагу. Супротивник стояв на землі, відбиваючись одразу від кількох нападників. Король, несподівано з'явившись позаду, простромив шию пана своєю шпагою. З рота того заструмила кров, і оборонець впав долілиць. Його смерть була миттєва. Однак шведи не спинялись. Кожен з нападників встромлював у ще тепле тіло свою зброю — аж поки віковими плитами, якими було встелено площу монастиря, не потекли багрянні струмки.

Бій змушував Карла шаленіти, його кров закипала, і він рвався вперед. Король помчав услід за кавалеристами в бік ратуші. Помітивши знову цей спалах бісівського вогню в очах монарха, фельдмаршал Магнус Стенбок пришпорив коня й наблизився.

— *Ers Majestät! Det är inte värt risken!*¹ — Карл грізно примружився й підняв шпагу догори. — *Gå till strid!*² — вигукнув він у бік побратимів.

Пролунав постріл — у нього намагались поцілити з гаківниці з монастиря кармелітів, однак натомість потрапили в стіну будинку, з якого посипалась дрібна цегла, збивши з голови Карла сірого трикутного капелюха. Та король навіть не поворухнувся, жоден м'яз на його молодому лиці не затремтів —

¹ *швед.* Ваша Величносте! Не варто ризикувати!

² *швед.* До бою!

здавалось, він геть не боявся згинути. Карл ляснув рукою по тулубу коня й помчав у гущавину бою.

Уже за годину все скінчилось. Король шведів стояв на порозі львівської Ратуші й роздивлявся площу з будинками заможних містян. Стенбок — сорокарічний чоловік з тонкими руськими вусиками, підніс втрачений капелюх, який завбачливо вичистили від пороху.

— На грабунок — лише один день. Ми не будемо тут затримуватись, — промовив Карл, натягуючи капелюха. — І знайдіть усіх місцевих багатіїв, будемо їх трусити.

— Уже, Ваша Величносте, — Стенбок кинув навздогін ще щось одному з офіцерів і почимчикував услід за монархом.

Король переступив поріг Ратуші, яку вже встигли оглянути його воїни. Він пройшовся кількома великими залами для прийомів, поглянув на портрети, які висіли в галереї, і зазирнув у кімнату бурмістра. У ній був безлад, розкидані на підлозі папери, розлите чорнило на столі, — імовірно, його вояки вже обшукали це приміщення.

— Бурмістр Домінік Вільче, — Стенбок представив королю львівського урядника.

Карл з-під лоба подивився на сивого огрядного пана, який схилився, віддаючи шану завойовнику.

— Цього могло не статись, якби ви виплатили мені контрибуцію. А тепер нам доведеться розграбувати ваше місто й забрати все, — король посунувся коридором у бік зали прийомів. — Мої воїни зголодніли! — кинув він на ходу, зникаючи в натовпі синіх камзолів.

Розділ II

У ратуші слуги запалювали свічки — офіцери все ще святкували перемогу, тоді як їхні підлеглі грабували львів'ян. З вулиці доносився галас, а всередині не припинявся регіт і звуки флейт — капела музик виграла мелодії вже

кілька годин поспіль, і, очевидно, вони стомились, бо музика часто лунала не в такт. А може, музики просто боялись за своє життя. «Як же це нищо перейматись тим, що тобі не належить», — король одним рухом руки спинив натомлених флейтистів. Двері розчахнулись, і служки почали подавати наступну партію страв. Карлу налили білого вина й принесли засмажену на крутиві качку — він відсунув таріль і почав вслухатись у черговий тост, який виголошував Стенбок на честь їхньої перемоги. За столами в кріслах з вирізьбленими шляхетськими гербами на спинках розкинулись офіцери напідпитку. Вони посміхались і перемигувались зі служницями в білих очіпках і вибілених на сонці фартухах.

Сині камзоли юрбами час від часу з'являлись у дверях — вояки приносили награбоване. Цехові хоругви вони кидали перед каміном, туди ж ставили кошики зі столовим сріблом, зтягали до зали килими.

Попід стіною в розпачі увесь цей час стояли бурмістр, райці, панотці, чільники гільдій, крамарі й купці, шляхтичі — усі заможні й успішні львів'яни. Вони спостерігали за бенкетом і боялись поворухнутись, аби нічим не розгнівити завойовників. У Домініка Вільче затріпотіло серце — щойно він перетнувся поглядом із молодим зухвалим королем і той стягнув зі стола ніж. Карл підніс лезо до своєї щоки — примружившись, наче готовий запустити його в старого бурмістра, — і розсміявся, побачивши переляк в очах урядника.

— *Ers Majestät!*, мої люди розвідали, що львів'яни наважились просити допомоги в наших ворогів, в Августа й московитів. А мої люди ніколи не помиляються, — Стенбок наблизився до Карла, вказуючи в бік райців.

— *Vem var det här?*² — король подивився в бік Вільче.

Бурмістр побілів. Пересохлими губами він прошепотів:

— Андрій Купінський.

---

¹ *швед.* Ваша Величносте.

² *швед.* Хто то був?

— Хто? — вигукнув Стенбок і за мить опинився біля урядника.

— Купінський. Але то була його воля, — більш упевнено промовив Вільче.

— Хто тут Купінський?! — чоловік із русявими вусиками недовіркою поглядав на всю затриману львівську еліту. Чоловіки перед ним усі, як один, ховали очі. Однак довго це не тривало.

— Ja, wasza wysokość¹, — з другої лави озвався середніх років високий огрядний пан. — Я радник бурмістра Андрій Купінський.

— І нащо ж ти, Андрію, кликав сюди відступника? Незаконного короля? А чи ти законного не визнаєш? — Стенбок стягнув рукавицю з руки й ударив нею радника по обличчю. Запала мовчанка, у якій стало краще чути стогони та крики знадвору.

— Гаразд, Стенбок, охолонь. Відведіть це панство до якоїсь зали й зачиніть. Ми вас випустимо, щойно ваші люди зберуть для нас визначені нами суми. Гадаю, усім повідомлено про обсяги виплат? — король перемигнувся зі служницею.

Спритний фельдмаршал з русявими вусиками розвернувся та схвально кивнув:

— Усім, Ваша Величносте.

— А може, ми вас і взагалі не випустимо, якщо ваші люди баритимуться, — Карл знову потягнувся за столовим ножом і зареготав, а вслід за ним — і решта офіцерів. — Чи не так, Ваша Величносте? — продовжив король у бік молодого шляхтича, який увесь час сидів у найтемнішому куті, під стіною. — Лещинський, ви погоджуєтесь зі мною?

Станіслав Лещинський, якого Карл призначив королем Речі Посполитої замість промосковського німця Августа, підняв олов'яного келиха.

— За здоров'я короля-переможця Карла!

---

¹ пол. Я, Ваша Величносте.

— За здоров'я короля! — вигукнуло офіцерство, і Карл підтримав тост, вказуючи в бік нового монарха Речі Посполитої.

Під такі гучні вигуки львівський заможний люд почав виходити із зали. Навшпиньки, щоб жодним рухом не завадити святкуванню переможців. Бурмістр намагався не дивитись у бік райців, а ті, своєю чергою, відвертали голови від купців і шляхтичів. Останнім із зали йшов радник Андрій Купінський, за яким пильно стежив Стенбок. Той був уже напідпитку. Усі затримані хотіли провалитись під землю від сорому — нестерпно було стояти перед хвалькуватим молодиком-іноземцем, який зганьбив їх та їхнє місто.

Під вартою юрбу провели до лавничої і зачинили за ними двері. Лави під стінами першими почали займати проворніші купці — вони ж бо найзручніші, якщо доведеться вкладатись тут спати. Голова бондарського цеху з кремезними долонями ринув у бік невеликої хвіртки, з якої в залу зазвичай виводили обвинувачених у крадіжках або інших гріхах, але двері були зачинені. Розчарований, він став гримати у двері під стривожені погляди ув'язнених.

— Ми тут усі в пастці! — вигукнув чоловік із довгими зазмаглими руками, розвівши їх від розпачу.

— *Uspokój się, jeśli Bóg pozwoli, wszystko zostanie rozwiązane!*¹ — гримнув бурмістр.

— Вирішиться? Це ви! Ви, пане, переконували нас, що Львів узяти неможливо! — бондар не вгамовувався під схвальне перешіптування.

— *Przestań, w imię Boga!*² — покосився на нього панотець з монастиря бернардинів.

— А ви нас переконували, що Господь захистить! То він нас захистив?! — до бондара приєднався торговець-вірменин. — А пан Галецький, той, що на правду мав нас захищати, — дивіться, сидить серед нас у баняні. Модний який, убрався в домашній халат заради шведів!

¹ *пол.* Заспокойтесь, дасть Бог, усе вирішиться!

² *пол.* Припиніть, в ім'я Боже!

— Кажуть, ви ховались від шведів в одній з кімнат Єзуїтського колегіуму? — гикаючи від нервового сміху, один з райців підсунувся до командира львівського гарнізону, який загнувся шовковим халатом і потупив погляд.

— Нас тут усіх переб'ють через вас! — вигукнув голова кравецького цеху. — А хто вас напоумив писати Августу? — усі озирнулись у бік Андрія Купінського, який увіп'явся поглядом у вікно.

— Ви думали, що нас москалі захистять чи король-німець? — бондар кинув у бік бурмістра. Той обхопив сиву голову, і здавалось, що ось-ось заплаче.

— Вони всі чужі нам! — дорікнув чоловік з натовпу.

— Нам потрібна допомога особи, яка зможе владнати з Карлом і переконати нас відпустити, — Андрій Купінський мовив це, так і не відірвавшись від вікна. Промовляв не надто гучно, наче розмовляючи сам із собою.

— А ви бачили? Серед шведів був Лещинський. Ви ж не хотіли його обирати — от новий король до нас і приїхав. Самочинно. Тільки ще прихопивши могутню армію, найкращу в Європі, — пробуркотів вірменин.

— Нам потрібен якщо не Лещинський, то хтось. Нам потрібне хоч чиясь заступництво! — бондар усе ще нервувався й постукував рукою по спинці дерев'яної лави.

— Тут його тітка зараз. Анна Дольська, — Андрій Купінський припинив точити поглядом товсте віконне скло та розвернувся в бік львів'ян.

— Просити заступництва в білоголової?¹ — бурмістр недоволено покосився на радника.

— Ця пані може ще в більшу біду завести, — погоджувався вірменин.

— Ну, тоді й сидіть тут, — вибухнув Купінський, але швидко відійшов і посунувся до панотця з монастиря бернардинів. — Кажуть, княгиня вам робила щедрі пожертви.

---

¹ *заст.* жінка.

Священник, перебираючи розарій, нічого не відповів.

— Може, ви відправили б їй послання, що ми потребуємо допомоги? — не вгамовувався Купінський.

Панотець зміряв його суворим поглядом і вичавив із себе:

— Як? Як це зробити?

У розмову втрутився вірменин:

— Я візьму це на себе.

Купець став проштовхуватись крізь натовп. Через велику кількість людей у залі стало задушливо та спекотно. Пани, а особливо старші, блідли й важко дихали — здавалось, що вони ось-ось зомліють. Вірменин дістався дверей і щосили загрюкав.

— Vad hände?¹ — почулось від вартових.

— Ojciec bernardyn jest chory². Води просить!

Двері прочинились, у проїмі з'явився гострий ніс, який вдихнув цупке повітря, оцінюючи ситуацію. Ніс зник, і за тим двері гримнули знов, засув брязнув, не даючи жодної надії на порятунок. Вірменин розпачливо розвів руками та принишк.

За якийсь час за дверима хтось заворушився, з рипом відчинилась хвіртка з іншого боку зали, а з нею ввірвалося рятівне холодне повітря. У кімнату зайшли два юнаки з глечиками з водою та глиняними кухлями. Один з них, русявий і геть юний, постійно блимав очима. Він ще був ошелешений нещодавнім штурмом і вибухами гранат, які бачив уперше, а тому йшов до столів неквапливо, намагаючись не зачепити заможних містян Львова. Хлопець наблизився до крісел, у яких сиділи найповажніші люди міста. Панотець бернардинів схопив його за рукав сірої конопляної сорочки. Швед, який спостерігав за всім з порога, цього навіть не помітив, бо відразу кілька купців затулили юнака від пильного погляду наглядача.

— Унота, зейди до княгині Анни Дольської — вона в палаці при обителі. Мов їй — бернардини молять заступництва перед крулем.

---

¹ швед. Що сталось?

² пол. Панотцю бернардинів погано.

— І всі везені в Ратуші, — знервовано додав радник бурмістра.

— Швидше, виходьте! — сердито вигукнув вояк з порогу, і юнаки, залишивши таці, змушені були вертатись.

Панотець усе ще тримав рукав сорочки й пильно дивився в очі наляканому юнакові:

— На тебе все уфане.

— Обдарую! — прошепотів вірменин майже на вухо хлопцеві, який уже задкував, не розуміючи, що тут коїться. Юнак злякався, пришвидшився й ледь не збив вартового на порозі. Двері знов зачинились, і заможні люди Львова враз накинулись на кухлі з прохолодною водою.

Розділ III

«**Н**адворі гамірно. Крики. Воліється затулити вуха, аби того не слухать. Мій Львове, як тобі пережити цю зелживость? Ти був віктором многажди віків — а нині тебе нищено. І лише мій палац — острів безпеки в цій навальності.

Круль нині свояк мій — Станіслав з Лещинських, ми рідня з ним по моїй мамі, упокій її душу, Господи. Він мене убезпечив від нападів Карлового війська. І тепер я кмітую з вікна за тим штурмом, у якому потопає мій град. І серце моє крається. Прости мене, Господи, прости нас, Господи, грішних.

По смерті другого малженка мого — пана Дольського — я не веперую в політику, бо спрагла душа моя спокою і тиші. Та ж де там — до них тепер так само далеко, як до младих літ моїх. За смертю круля Яна Собеського й від'їзду крулеви Марії Казимири в нас із'явився новий круль — саксонець, німецький курфюрст Август. Та він не надто гораздий, ласий до білоголових, намеїтностей і грошей. Скупив його москальський царьок Пьотр — а в того надміру веліє апетити. А тут ще й шведи почали свій наступ — то й сестренець мій не здарився, Станіслав вшпарте з родом і куншту вести тривалі диспути зміг

стати крулем за хотіння шведа Карла. Племінник мій нівроку — мислить нині, що спіймав Бога за бороду.

Та хто ж відав, що кошт його крулівства стане шарпання мого рідного града? Усю ніч за вікном палав огонь і марилось, цо то не ніч, а світ зріє на небі. І крики — самі гвалти. Подейкують, біля синагоги звели шибеницю і звеліли з'явитись кату — то недобре.

Вніч якийсь хлоп виповідав супліку від ченців порятувати їхнього ігумена. Негораздий мій сестренець, негоже починати правління з такої великої кривди.

Я всю ніч дослухалась до гаміру й помислила: чи не ангели це небесні кличуть мене знадвору? З мого острова спокою і безпеки — у самий шторм і шатость?

Невже, Господи, ти мене обрав перстом твоїм? Та чи вийде в мене виконати волю твою, здати сю оправу? Я ревно молилась сеї ночі і ось що повім. Якщо ти кличеш мене, мій Господь, якщо то є ласка твоя...

Я Анна з Ходоровських з Виснічу, Білого Каменя, Змигорода, княгиня Вишневецька-Дольська, маршалкова велика Великого Князівства Литовського, маючи в добрій пам'яті Господній суд, до всього готова. Амінь».

Розділ IV

Жінка в червоному вийшла з палацику, на мить спинилась на порозі й запнула чорним плащем. Паланкін з чотирма дужими чоловіками, які були транспортним засобом княгині у великому місті, уже чекали на неї. Пані простромила у відчинені дверцята паланкіну, майстерно прикрашеного східними квітами, з охайними віконцями й оксамитовими кулісками. Один з носіїв обережно запнув шлейф шовкової спідниці в кабінку. Анна насунула капюшон плаща, сподіваючись, що її обличчя з вулиці не впізнають. Хоч дарма, паланкін княгині Вишневецької-Дольської знають

усі без винятку містяни. Варту було посилено королівськими гвардійцями, яких надіслав племінник. З ними пані насправду почувалась безпечніше.

Ноші відірвались від землі, жінка розгойдувалась у кабіні, а ще її нудило від страху. Цього ранку місто навдивовижу тихе — наче й не було криків і стогонів минулого дня. І це її лякало найбільше. Анна вже знала, що кат біля синагоги на світанку вбив цяхи в долоні одного з рабинів за недостатньо великий викуп переможцям. Княгиня подивилась на свої пальці — вони тремтіли. Пані подмухала на них — забула взяти із собою муфту, і долоні мерзли. Жінка провела рукою по довгих червоних пальчатках, які закривали руки аж до ліктя, розправила брюсельське мереживо на сорочці, яка визирала з-під короткого шовкового рукава сукні. Вишневецька-Дольська нервувала й сердилась на себе за це.

«Давно вже я не бралась до справ. Втратила хист», — хоч жінка й намагалась відсахнутись від цієї думки, та вона її переслідувала. Анна боялась, що не зможе переконати геть юного чільника шведів припинити терор у місті. Вона ж бо вже не молода й, можливо, не така приваблива, як раніше. Та й хтозна, як цей її намір позначиться на родині. Тим паче сини її — Януш Антоній і Михайло Сервацій — не підтримали троюрідного брата й пристали на бік саксонця Августа. Зараз вони в контрах зі своєю матір'ю та всіма її родичами. А тому позиція, з якої княгиня звертатиметься до короля Швеції, дуже непевна й навіть небезпечна.

До ратуші, де зупинився Карл, залишалось кілька десятків метрів. Шведська варта спинила почет Анни й відправила гонця із запитанням, чи пропускати неочікувану гостю далі. Щойно прокинувшись перед світанком, Вишневецька-Дольська відправила племіннику листа, у якому повідомила, що приїде в Ратушу й ніщо їй не спинить. Відповіді вона не чекала, та її й не було. Однак той відправив тітці охорону — це був добрий знак. Хоч княгиня усвідомлювала, що місія може припинитись, так і не розпочавшись, адже її

могли розвернути на пів шляху, а отже, зустрічі з Карлом могло не статися.

Але перестороги Вишневецької-Дольської були марні — королівській охороні наказали пропустити паланкін. Анна вийшла з нього, спираючись на руку одного зі шведських офіцерів. Під пильні погляди завойовників та їхні дошкульні посмішки вона ступила на камінну підлогу Ратуші. Княгиня бувала тут рідко — останнім часом з бургмістром та райцями в неї були погані стосунки й протилежні політичні погляди. Після смерті короля Яна та обрання Августа в її Львів почали з'їжджатись німці. А від часу її подорожі на німецькі землі підданих курфюрстів вона недолюблювала.

Дольська запримітила десятки забитих цвяхами скринь — вони стояли попід стінами, одна на одній. Було легко здогадатись, що в них скарби львів'ян, зібрані шведами. Жінка припідняла спідницю й подивилась, чи не забруднилися її шовкові черевики, розшиті сріблом. Щиколотки в білих шовкових панчохах привернули погляди вояків, які перешіптувались між собою, сидячи на скринях біля дверей, що вели до зали прийомів. Анні від того стало ніяково, і вона різко розправила спідницю та відійшла від солдат подалі.

З боку лавничої, у якій утримували високоповажних бранців, у її бік спритно прямував худорлявий чоловік. Навіть якби минуло сто років, княгиня усе одно впізнала б у ньому ясновельможного Казимира Яна Сапігу, графа на Бихові. Колись він прагнув домогтися її уваги, а потім став кращим другом ненависного їй першого чоловіка — князя Вишневецького. Від смерті Костянтина вона рідко перетиналась із Казимиром Яном. Сапіга за цей час аж ніяк не змінився — хіба його руде волосся посивіло, і зморшки стали більш виразними. Цей підтягнутий пан після смерті короля Яна влаштував громадянську війну та зійшовся у двобої з молодшим сином Анни — Михайлом Сервацієм Вишневецьким. Можливо, її діти не могли пробачити Казимиру Яну його інтересу до матері, а може, у них були свої приводи розквитатися з князем,

який був тоді великим Литовським гетьманом? Хтозна. Але тепер Вишневецькі й Сапіги по різні боки барикад, а вона, Анна, — знов у самому епіцентрі подій.

Казимир Ян спинився на відстані кількох метрів від жінки в червоному.

— Nie wierzę własnym oczom¹. Вишневецька тут! — чоловік від несподіванки розвів руками.

— Prawdopodobnie, Wasza Wysokość, jestem już Dolska², — Анна пошкодувала, що не прихопила із собою віяла, бо тоді могла б приховати іронічну посмішку.

— Я міг би вас затримати й ув'язнити з тими поважними панамі, які мають сплатити данину королю Швеції, — князь почухав відстовбурчене вухо. Очевидно, йому була до вподо- би ця ідея.

Двері центральної зали тим часом розчахнулись, і звідти вийшов чоловік середніх років з руськими дрібними вусиками.

— Fältmarskalk Stenbock!³ — відрекомендувався він. — А пані?

— Княгиня Дольська, тітка короля, — мовила гостя латиною, зробивши кніксен.

— Наче в короля Карла у Львові ніколи не було тітки! — Стенбок задоволено розгладив свій вус і підморгнув княгині. Жінка у відповідь лукаво примружила одне око та зробила крок уперед. Несподівано впершись у широкі груди Стенбока, вона прошепотіла йому, ошелешеному, на вухо:

— А шкода. Львів'янки — пані особливі.

Від несподіванки фельдмаршал ледь не зайшовся кашлем. Від жінки віяло терпким розмарином, і він відчув поразку, його стратегія в цьому приступі виявилось хибною — гадав, що змусить містянку збентежитись, але не вдалось. Знічений Стенбок указав княгині рукою в напрямку зали. Вояки й колишній гетьман Литовський, які досі спостерігали за дійством,

---

¹ пол. Я не вірю своїм очам.

² пол. Певно, Ваша Світлосте, я вже Дольська.

³ швед. Фельдмаршал Стенбок!

Зміст

I.....	3
II.....	29
III.....	57
IV.....	91
V.....	134
VI.....	204
VII.....	317
VIII.....	353
IX.....	368
Епілог.....	381

